

Avrupa Küçük İşletmeler Yasası ile küçük işletmeler için **büyük adımlar**

TOBB KOBİ Uzmanı Melike Nur Yaman, Türkiye'de Küçük İşletmeler Yasası'nın uygulanması ile ilgili mevcut durumu değerlendirerek, Yasa kapsamındaki prensipler ve öncelikli konular, Yasa kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar, Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan ülke raporları ve Türkiye'deki iyi uygulama örneklerine değiniyor.

Küçük ve Orta Boy İşletmeler (KOBİ), Avrupa Birliği'nde (AB) gerek istihdam yaratmada gerekse ekonomik büyüme ve refahın artırılmasında önemli rol oynamaktadır.[1] Bu nedenle, Avrupa Komisyonu Haziran 2008'de, KOBİ'lerin büyümesi için en uygun ortamı yaratmayı, AB tarafından oluşturulan tüm politikalarda KOBİ'lerin ihtiyaçlarını ön planda tutmayı ve AB devlet başkanları ile hükümetlerine KOBİ vizyonu kazandırmayı amaçlayan Avrupa Küçük İşletmeler Yasası'nı (Small Business Act-SBA) yürürlüğe koydu.

Küçük İşletmeler Yasası ile KOBİ'lerin Avrupa ekonomisinin merkezinde olduğu kabul ediliyor ve üye ülkeler için politika çerçevesi belirleniyor. Küçük İşletmeler Yasası işletmelerin gelişimine yönelik 10 adet prensibi (ilkeyi) ortaya koyuyor.[2] Küçük İşletmeler Yasası ile ilgili yayımlanan dokümanlarda, Yasa'nın AB 2020 Stratejisi kapsa-

mında yer alan hedeflere ulaşmak için katkı sağladığı üzerinde duruluyor.

TÜRKİYE'DE KÜÇÜK İŞLETMELER YASASI'NIN UYGULANMASI

Türkiye, Avrupa Küçük İşletmeler Yasası'na 2010 yılında taraf oldu. 5 Haziran 2011 tarihinde ise "Avrupa Küçük İşletmeler Yasası Prensipleri" konulu Genelge 27955 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. Genelgede, gerek Avrupa Birliği bünyesinde gerek ulusal düzeyde KOBİ'lere yönelik politikalar oluşturulurken, rehber niteliği taşıyan 10 temel prensip üzerinde durularak, bu yasaya temel teşkil eden "Önce Küçük Olanı Düşün" prensibi ışığında bir dizi mevzuat düzenlemesinin yapılmasının gerekliliği vurgulanıyor. Ayrıca, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB), Türkiye adına, Yasa ile belirlenmiş prensiplere ilişkin ilerlemeleri izlemekle görevli "Ulusal Koordinatör" olarak belirlenmiştir.

BALKAN ÜLKELERİ VE TÜRKİYE'DE AVRUPA KÜÇÜK İŞLETMELER YASASI'NIN UYGULANMASI PROJESİ

"Balkan Ülkeleri ve Türkiye'de Avrupa Küçük İşletmeler Yasası'nın Uygulanması Projesi" kapsamın-

Küçük İşletmeler Yasası: 10 prensip[3]

1. Girişimcilerin ve aile işletmelerinin teşvik edildiği bir iş ortamı oluşturulması: Girişimcilik eğitimleri için iş dünyasıyla ortak stratejiler geliştirilmesi, özellikle orta öğretim müfredatlarına yenilikçi ve girişimci zihniyetin gelişmesine yönelik derslerin eklenmesi, işletme devirlerini kolaylaştırıcı önlemler alınması yönünde çalışmaların yapılması.

2. İflas tehdidiyle karşılaşan dürüst girişimcilere ikinci bir şans tanınması: İflasın ardından yeniden iş kuran dürüst girişimcilerin ilk işini kuranlarla eşit muamele görmelerini sağlayan tedbirlerin alınması.

3. "Önce Küçük Olanı Düşün" ilkesine uygun kurallar geliştirilmesi: İşletmeler üzerindeki idari yüklerin kısa vadede yüzde 25 oranında düşürülmesi, düzenlemelerin uygulamaya konulmadan önce KOBİ'ler üzerindeki etkilerinin analiz edilmesi.

4. Kamu kurum ve kuruluşlarının KOBİ'lerin ihtiyaçlarına duyarlı hale getirilmesi: İşletme kurma süresinin kısaltılarak KOBİ'lerin ticari faaliyete başlama sürecinin hızlandırılması, işletmeleri ilgilendiren tüm bilgilerin alınabileceği ve her türlü işlemin elektronik ortamda yapılabileceği bir tek başvuru noktasının kurulması suretiyle Hizmetler Direktifi'nin uygulanması.

5. Kamu politika araçlarının KOBİ ihtiyaçlarına uyumlaştırılması: KOBİ'lerin kamu alımlarına iştirakinin kolaylaştırılması ve devlet yardımı imkânlarının KOBİ'ler tarafından daha iyi kullanılmasının sağlanması. Kamu alımlarına KOBİ'lerin iştirakinin teşvik edilmesi, KOBİ'lerin devlet yardımlarından yararlanma imkânlarının artırılmasına yönelik önlemlerin alınması.

6. KOBİ'lerin finansmana erişimlerinin kolaylaştırılması ve ticari işlemlerde ödemelerin zamanında yapılmasını destekleyici düzenlemelerin ve iş ortamının geliştirilmesi: KOBİ'lerin finansman ihtiyaçlarına yönelik araçların geliştirilmesi, yapılacak vergi düzenlemeleri ile yatırımların teşvik edilmesi, ticari işlemlerde geç ödemelerin önüne geçilmesi amacıyla kamu kurum ve kuruluşları ile büyük işletmelerin KOBİ'lere zamanında ödeme yapmalarının sağlanması için gerekli düzenlemelerin yapılması.

7. KOBİ'lerin Tek Pazar'ın sağladığı fırsatlardan daha fazla yararlanmasının sağlanması: Ülkelerin karşılıklı tanıma ilkesini doğru şekilde uygulamaları, Tek Pazar haklarının kullanımında karşılaşılan sorunların resmi yöntemler yanında daha hızlı sonuç alınabilecek yöntemlerle de çözümlenebilmesinin desteklenmesi.

8. KOBİ'lerin sahip olduğu becerilerin ve her türlü yenilik faaliyetinin geliştirilmesinin teşvik edilmesi: KOBİ'lerin araştırma ve yenilik yapma kapasitelerinin artırılmasına yönelik olarak oluşturulacak eylem planlarına uygun hareket edilmesi.

9. KOBİ'lerin çevresel sorunları fırsata dönüştürmesine imkân sağlanması: KOBİ'lerin hafifletilmiş çevresel prosedürlere tabi olmalarının sağlanması, Çevre Yönetimi ve Denetleme Planı'na erişimlerinin kolaylaştırılması ve bu kapsamda yeni destek mekanizmalarının geliştirilmesi.

10. KOBİ'lerin büyüyen pazarlardan yararlanmasının desteklenmesi ve teşvik edilmesi: KOBİ'lerin uluslararası pazarlarda daha fazla yer alabilmesi için, karşılaşacakları ticari engellerin bertaraf edilmesi amacıyla "Önce küçük olanı düşün" ilkesinin teşviki ile KOBİ'lerin aday ve komşu ülke pazarlarına girişinin kolaylaştırılması.

da, Türkiye adına Yasa ile belirlenmiş prensiplere ilişkin ilerlemeler KOSGEB tarafından izlenmektedir.

Ülkelerin Yasa'da yer alan 10 prensip kapsamındaki mevcut durumlarının tespit edilmesi amacıyla her bir prensip için, Avrupa Komisyonu, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), Avrupa Eğitim Vakfı, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası temsilcileri ile projenin katılımcıları olan Türkiye, Hırvatistan, Sırbistan, Arnavutluk, Makedonya, Kosova ve Karadağ Küçük İşletmeler Yasası Ulusal Koordinatörleri tarafından göstergeler belirleniyor. Değerlendirme çalışmaları devam etmekte olup, çalışmalar sonunda hazırlanan raporun kamuoyu ile paylaşılması öngörülüyor.

KÜÇÜK İŞLETMELER YASASI'NIN DEĞERLENDİRİLMESİ: BELİRLENEN ÖNCELİKLİ KONULAR VE YASA KAPSAMINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN DÜZENLEMELER/ÇALIŞMALAR[4]

23 Şubat 2011 tarihinde Avrupa Komisyonu tarafından "Küçük İşletmeler Yasası'nın Gözden Geçirilmesi" dokümanı yayımlandı. Küçük İşletmeler Yasası'nın uygulanmasında muntazam bir şekilde ilerleme kaydedildiği fakat daha fazla yapılması gereken şey olduğu açıklanarak, söz konusu dokümanda özellikle "finansmana erişim", "pazarlara erişim" ve "girişimcilik" konuları önceliklendirildi. Bu çerçevede, Yasa kapsamında AB ve üye ülkeler düzeyinde gerçekleştirilen bazı düzenlemeler/çalışmalar Küçük İşletmeler Yasası'nın Gözden Geçirilmesi dokümanında yer alıyor.

AB düzeyinde gerçekleştirilen bazı düzenlemeler/çalışmalar şöyle:

- KOBİ'lerin finansman ihtiyaçlarını karşılamak için Rekabetçilik ve Yenilikçilik Çerçeve Programı kapsamında mali araçlar ile özellikle risk sermayesi yatırımları desteklenmiştir. Özellikle mikro işletmelerin bu araçlardan yararlandığı ve 2013 yılında 200 bin işletmenin daha bu kapsamda finansmandan yararlanmasının beklendiğine dikkat çekilmektedir.
- AB Komisyonu oluşturduğu KOBİ Finans Forumu[5] çatısı altında KOBİ temsilcileri, bankalar ve diğer mali kuruluş temsilcileri bir araya getirilmiştir.
- Kasım 2010'da Çin'de açılan KOBİ Merkezi aracılığıyla Asya pazarına ihracat yapmak isteyen Avrupalı KOBİ'lere bilgi, danışmanlık, eğitim ve eşleştirme olanakları sunulduğu belirtilmiştir.
- Kamu makamlarının küçük işletmelere yapacağı ödemeleri 30 gün içerisinde gerçekleştirmelerini zorunlu hale getiren yönerge kabul edilmiştir.
- 2010 yılında kabul edilen e-faturalama Yönergesi ile işletmelerin kâğıt ortamında hazırladığı faturaları tek bir seferde elektronik olarak gönderebilmeleri sağlanmıştır.
- AB Komisyonu'nu tarafından 2009'da 250 başarılı kadın girişimci ile kurulan Avrupa Kadın Girişimcilik Elçileri Ağı faaliyetine devam etmiş ve kadınları kendi işlerini kurmaya teşvik etmiştir.
- Ülkelerde KOBİ'lere yönelik gerçekleştirilen Avrupa KOBİ Haftası etkinlikleri 2009 yılından itibaren 37 ülkenin katılımı ile Avrupa Komisyonu öncülüğünde devam etmektedir.

Üye ülkeler düzeyinde ise:

> "AB ve üye ülkeler düzeyinde gerçekleştirilen bazı düzenlemeler/çalışmalar **Küçük İşletmeler Yasası'nın Gözden Geçirilmesi** dokümanında yer alıyor."

● Almanya, Belçika, Estonya, Fransa, Hollanda, İngiltere, İspanya, İtalya, Kıbrıs, Polonya, Portekiz, Romanya, Slovakya, Slovenya ve Yunanistan başta olmak üzere çoğu AB ülkesinin KOBİ'lerin kamu kredi garanti uygulamaları ile finansa erişimini sağladığı belirtilmiştir.

● Almanya, Avusturya, Fransa, İngiltere, İsveç, İrlanda, Polonya, Portekiz, gibi bazı üye ülkeler KOBİ'lerin kamu mal alımlarına dâhil olmalarını kolaylaştırmak amacıyla iyi uygulama örneklerini tanıtmıştır.

● Almanya, Belçika, Fransa, Finlandiya, İrlanda ve Macaristan KOBİ'lerin finansman ihtiyacını sağlayabilmelerini kolaylaştırmak amacıyla "kredi ombudsmanlığı" oluşturmuştur.

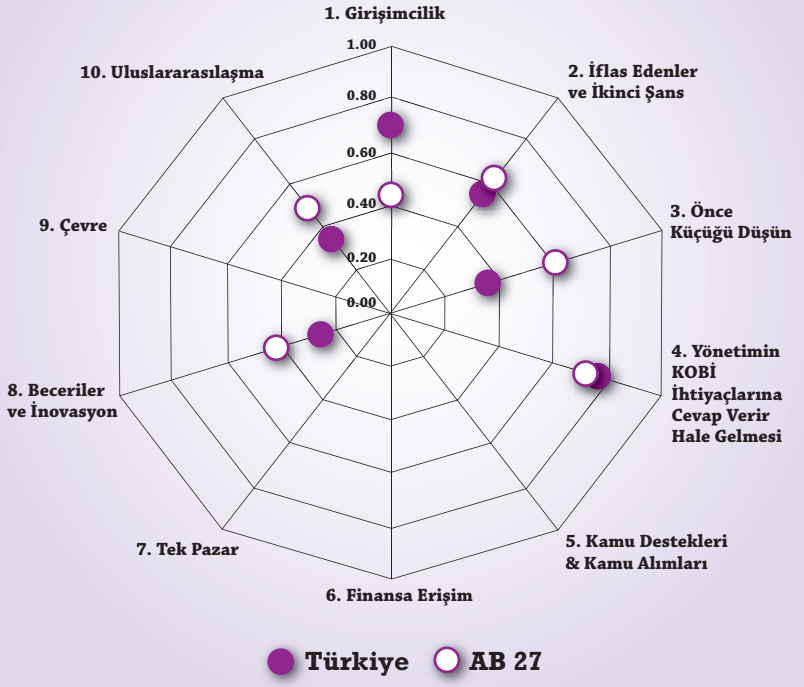
● Almanya, Belçika, Danimarka, Finlandiya ve Kıbrıs başta olmak üzere üye ülkelerin çoğu tek durak ofisleri kurmuş, böylelikle işletmelerin elektronik ortamda birçok hizmeti alabilmeleri sağlanmıştır.

● Almanya, Belçika, Danimarka, Finlandiya, İngiltere, İsveç, Lüksemburg, Polonya ve Slovenya mevzuat çalışmaları ve yasa taslakları hazırlama aşamasında yararlandığı etki analizlerine, KOBİ'lere yönelik etkiyi ölçmek için "KOBİ testi"ni de dâhil etmiştir.

● Almanya, Belçika, Bulgaristan, Fransa, İngiltere, Kıbrıs, Malta, Portekiz ve Slovenya KOBİ'lerinin çevresel sorunları fırsata dönüştürmesine imkân sağlanması için enerji verimliliği kredileri ve destekleri oluşturmuştur.

Türkiye'nin, Küçük İşletmeler Yasası Prensiplerinde AB Ortalaması ile Karşılaştırılması:

ÜLKE RAPORLARI

Avrupa Komisyonu İşletmeler ve Sanayi Genel Müdürlüğü tarafından 4 Ekim 2011 tarihinde KOBİ Performans Değerlendirilmesi (SME Performance Review) çalışmaları kapsamında ülke raporları (fact sheets) yayımlanmıştır.[6] Söz konusu raporlarda Küçük İşletmeler Yasası'nda yer alan 10 prensip ile ilgili ülkelerin (27 AB, 10 AB üyesi olmayan ülke) performansları değerlendirilmiştir.

Türkiye 2011 Ülke Raporu'nda, Türkiye'deki KOBİ yapısının AB ile benzerlik gösterdiği belirtilerek, büyüme ve istihdam yaratma konularında KOBİ'lerin önemi vurgulanıyor. Türkiye'de her 10 işletmeden dokuzunun mikro veya küçük işletme olduğu ve istihdamın beşte dördünün KOBİ'ler tarafından sağlandığı üzerinde duruluyor.

Tabloda da görüldüğü üzere, raporda "Girişimcilik" ve "Yönetimin KOBİ ihtiyaçlarına karşılık verir hale getirilmesi" prensiplerinde Türkiye'nin AB ülkelerinden daha ileri düzeyde olduğu dikkat çekiyor. Veriye ulaşılabilen diğer dört prensipte ise iflas tehdidiyle karşılaşan dürüst girişimcilere ikinci bir şans tanınması, "İlk önce küçük olanı düşün" ilkesine uygun kurallar geliştirilmesi, KOBİ'lerin yeteneklerinin ve her türlü yenilik faaliyetinin iyileştirilmesinin sağlanması, uluslararasılaşmada Türkiye'nin AB ülkelerinden geride olduğu belirtiliyor. Diğer 4 prensip ile ilgili (Kamu Destekleri & Kamu Alımları, Finansa Erişim, Tek Pazar, Çevre) raporda yeterli veri olmadığı için karşılaştırma yapılamadığı ifade ediliyor.

TÜRKİYE'DEKİ İYİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ

2009 yılından itibaren Avrupa Komisyonu tarafından oluşturulan "Başarının Sırrı" konulu girişimcilik broşüründe 2011 yılında Türkiye adına, Bursa TOBB Kadın Girişimciler Kurulu üyesi olan Şeker Hanım Doğal Ürünler Firması sahibi Dilek Şeker yer aldı.

Avrupa Komisyonu tarafından düzenlenen Avrupa Girişimcilik Ödülü Yarışması'na,

2011 yılında Türkiye'den katılım sağlayan Düzce Üniversitesi'nin "Birlikte Daha Fazlasını Yapabiliriz" projesi, 29 Avrupa ülkesinden başvuran 399 proje ile yarıştı ve "Girişimcilik Ruhunun Geliştirilmesi" kategorisinde birincilik ödülü aldı.[7]

Avrupa Komisyonu tarafından düzenlenmekte olan ve 2010 yılında ikincisi gerçekleştirilen Avrupa KOBİ Haftası etkinlikleri kapsamında 37 ülke arasında Türkiye üçüncü oldu.

KOBİ'lere yönelik politika ve uygulamaların belirlenmesi amacıyla Temmuz 2011'de KOBİ Stratejisi Eylem Planı yayımlandı.

Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa, Samsun, Gaziantep ve Kahramanmaraş merkezli yedi Avrupa İşletmeler Ağı Konsorsiyumu ile KOBİ'lerin teknoloji ve araştırma geliştirme potansiyeli analiz edilmekte ve KOBİ'lerin ihtiyaçlarına yönelik işbirliği fırsatları sağlanmakta.

Ayrıca, TOBB öncülüğünde AB Projesi olarak kurulan ve proje sonrasında TOBB, odalar ve yerel paydaşların ortaklığında şirketleşerek faaliyetlerine devam eden Avrupa Birliği Türkiye İş Geliştirme Merkezleri (ABİGEM), profesyonel eğitim ve danışmanlık hizmetleri sunarak KOBİ'lerin rekabet seviyelerini ulusal ve uluslararası piyasalarda artırmalarına, potansiyelini geliştirilmelerine yardımcı oluyor. ABİGEM'ler tarafından verilecek eğitim, danışmanlık hizmetleri ve sektörel projeler bölgenin özelliklerine ve bölgedeki KOBİ'lerin ihtiyaçlarına göre dizayn edildi.[8]

Girişimcilere eğitim, kapasite geliştirme desteği ile girişimci fikirlerini hayata geçirmelerinde destek sağlamak üzerine TOBB bünyesinde kurulan Genç Girişimciler Kurulu (GGK) ve Kadın Girişimciler Kurulu (KGK) ve bu kurulların illerdeki yapılanmaları (İl GGK ve KGK) etkin bir şekilde çalışmalarına devam ediyor.[9]

Devlet yardımlarına ilişkin olarak AB mevzuatına uyum sağlanması amacıyla, Devlet Desteklerinin İzlenmesi ve Denetlenmesi Hakkında Kanun yayımlanmıştır.[10]

TÜRKİYE DEĞERLENDİRMESİ

5 Haziran 2011 tarihinde yayınlanan "Avrupa Küçük İşletmeler Yasası Prensipleri" konulu Genelge ile Türkiye'de Avrupa Küçük İşletmeler Yasası'nın uygulanması için önemli bir adım atılmış oldu. Avrupa Komisyonu tarafından yayımlanan ülke raporlarında da belirtildiği üzere "Girişimcilik" ve "Yönetimin KOBİ ihtiyaçlarına karşılık verir hale getirilmesi" prensiplerinde Türkiye, AB ortalamasının üstünde yer alıyor. Avrupa Komisyonu tarafından Küçük İşletmeler Yasası'nın Gözden Geçirilmesi dokümanında da belirtildiği üzere Küçük İşletmeler Yasası'nın uygulanması ile ilgili iyi uygulamalar bulunmakla beraber yapılması gereken çok fazla şey bulunuyor. Bu çerçevede, öncelikle "Balkan Ülkeleri ve Türkiye'de Avrupa Küçük İşletmeler Yasası'nın Uygulanması Projesi" kapsamında KOSGEB öncülüğünde yapılan değerlendirme çalışmalarının sonuçlarının önümüzdeki dönemlerde yapılacak çalışmalara ışık tutacağı değerlendiriliyor.

KAYNAKLAR

1- *Küçük İşletmeler Yasası ile ilgili Avrupa Komisyonu web sayfası, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/*

2- *Küçük İşletmeler Yasası'nın Gözden Geçirilmesi Dokümanı, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/files/sba_review_en.pdf*

3- *Küçük İşletmeler Yasası Ülke Raporları, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/index_en.htm*

4- *KOSGEB Avrupa Küçük İşletmeler Yasası Etkinliği Broşürü*

5- *ABİGEM Ağı web sayfası, www.abigem.org*

6- *TOBB Kadın Girişimciler Kurulu ve Genç Girişimciler Kurulu web sayfası, http://www.tobb.org.tr/Girisimcilik/Sayfalar/AnaSayfa.aspx*

7- *5 Haziran 2011 tarihli 27955 sayılı Resmi Gazete'de yayıMlanan "Avrupa Küçük İşletmeler Yasası Prensipleri" konulu Başbakanlık Genelgesi,*

8- *Devlet Desteklerinin İzlenmesi ve Denetlenmesi Hakkında Kanun. http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=1.5.6015&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=*

DİPNOTLAR:

1 *2010 yılı (Avrupa İstatistik Kurumu (Eurostat) verilerine göre Avrupa Birliği'nde 20 milyon 796 bin 192 KOBİ bulunmakta olup, KOBİ'lerin tüm işletmeler içerisindeki oranı yüzde 99'dur. AB'de KOBİ'ler istidamın yüzde 66'sını, katma değerin ise yüzde 58'ini oluşturmaktadır. Avrupa Komisyonu'nun "Avrupalı KOBİ'lerin Uluslararasılaşması" konulu raporunda AB'deki KOBİ'lerin yüzde 25'inin ihracat yaptığı belirtilmiştir. http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/marketaccess/files/internationalisation_of_european_smes_final_en.pdf*

2 *Küçük İşletmeler Yasası ile ilgili Avrupa Komisyonu web sayfası adresi: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/*

3 *5 Haziran 2011 tarihli 27955 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Avrupa Küçük İşletmeler Yasası Prensipleri" konulu Başbakanlık Genelgesi.*

4 *Küçük İşletmeler Yasası'nın Gözden Geçirilmesi Dokümanı. http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/files/sba_review_en.pdf*

5 *KOBİ Finans Formu Avrupa Komisyonu web sayfası. http://ec.europa.eu/enterprise/policies/finance/financing-environment/sme-finance-forum/index_en.htm*

6 *Ülke raporlarına http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/index_en.htm adresinden ulaşılabilir.*

7 *KOSGEB Avrupa Küçük İşletmeler Yasası Etkinliği Broşürü.*

8 *www.abigem.org*

9 *http://www.tobb.org.tr/Girisimcilik/Sayfalar/AnaSayfa.aspx*

10 *Devlet Desteklerinin İzlenmesi ve Denetlenmesi Hakkında Kanun. http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=1.5.6015&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=*